

Z KRONIKY A HISTORIE

ohlédnutí do minulosti

KRONIKA ŠKOLNÍ

ŠKOLY OBECNÉ V ČISTÉ V KRKONOŠÍCH z let 1893 až 1945
(z německého jazyka přeložila paní Ita Cyrusová z Čisté)

Školní rok 1910 až 1911

Školní rok 1910/11 byl zahájen slavnostní bohoslužbou **16. září**.

Pak teprve následoval zápis nových žáků.

4. října, v den svátku Jeho Veličenstva císaře, se škola zúčastnila slavnostní mše. **18. října** byla volba nového obecního zastupitelstva, do něhož byl nyní přijat i řídící učitel.

19. a 20. října přijali žáci 2. třídy svátost. **29. října** se konala volba nové místní školské rady. Jejím členy byli: jako předsedající pan Johann Erlebach, starosta, pan Wenzel Fink, řídící učitel, pan Karl Zieris, farář, jako místní školní inspektor pan Rudolf Hofer, továrník, pan Josef Hakl, ředitel, jako náhradník pan Josef Ullrich, truhlář a pan Josef Schubert, obuvník. **19.11.** proběhlo obvyklým způsobem uctění památky na zesnulou císařovnu.

C. a k. zemská školská rada svým Výnosem ze dne **10.11.1911**, řádek 61166, upravila vyučování evangelického náboženství ve školách V Černém Dole, Čisté a Fořtu takto: jedenkrát za 14 dní 2 hodiny ve školní budově v Čisté. Vyučování se ujal evangelický farář Hr. Steckert z Rudníku (Hermannseifen).

Na podnět německé komise pro ochranu dětí byl Výnosem c. a k. okresní školské rady určen jeden volný den v prosinci jako „Den ochrany dětí“. Jeho uspořádání mělo být ku prospěchu péče o děti a mládež. Učitelský sbor zorganizoval následující **neděli 4.12.** školní vystoupení v sále pana H. Erbena. Na programu byla hra „Zimní radosti“, zpěv a hra na housle. Návštěvnost byla velmi dobrá, přišli lidé i ze sousedních obcí, takže byl odevzdán čistý výtěžek 100 K. Z toho bylo poskytnuto dětem pohoštění, zbytek byl dobrý základ pro školní výlet.

V prvních lednových dnech provedl řídící učitel sčítání lidu.

Podle výsledku měla Čistá k 31.12.1910:

131 domů (10 neobydlených) se 177 rodinami. Obyvatel bylo 727 (359 mužů a 368 žen). Všichni byli německé národnosti, 717 římskokatolického vyznání, 10 evangelického (8 anglikánské a 2 helvetské víry). Sčítání zvířectva: 51 kůň, 469 kusů hovězího dobytka, 76 koz, 29 prasat, 721 slepice, 1 husa, 4 kachny, 116 kusů ostatní drůbeže a 127 úlů.

Zima byla mírná, pro sáňkování byl nedostatek sněhu.

Okresní učitelská konference se konala **6. května** na Střelnici ve Vrchlabí. **11. května** byla provedena letošní inspekce obou tříd c. a k. okresním školním inspektorem, a to od 9 hodin do 1 na 12. Byly kontrolovány i úřední spisy a učební pomůcky.

25. května přijali žáci svátost a **12. června** byly zkoušky z náboženství. **13.6.**, resp. **20.6.** byly v místnosti první třídy volby do říšské rady, při nichž fungoval řídící učitel jako volební komisař. **22. června** bylo provedeno očkování dětí. **5. července** bylo třetí přijímání svátosti. Mimoto se žáci, pod dohledem učitelů, zúčastnili všech předepsaných náboženských cvičení. **7. července** byla ustavující schůze c. a k. zemské školské rady. Jejím členy jsou: vedoucí c. a k. úřadu pan Johann Sigl, c. a k. školní inspektor pan Wenzel Fink, vikář z Vrchlabí pan Proschwitzer, řídící učitel z Dolní Branné pan F. Gröschl, ředitel měšťanské školy v Rokytnici pan Herm. Köhler, továrník z Horního Lánova pan Otto Ehinger a majitel panství Rudník pan Franz Kluge, továrník z Rokytna (Sahlenbach) pan Robert Stumpe, majitel pozemku ve Vidachu pan Johann Rolf, starosta Vrchlabí pan dr. Hubert Schrimpel, továrník z Vrchlabí pan Adalbert Ehinger, starosta z Hostinného pan Heinrich Schwarz.

15.7. byl školní rok ukončen. Přijatých dětí na začátku školního roku bylo 128, na konci 119. Kromě českých dětí z výměny byly všechny německé národnosti a římskokatolické víry, mimo 2 evangeliků.

Zima byla skoro bez sněhu, takže ozim na mnoha místech vymrzl. Na jaře bylo nezvykle teplé počasí a bez dešťů, což vydrželo ještě až přes žatvu. V létě i ve stínu byla až 29 stupňová vedra. Proto byla žatva ovsu už v polovině srpna a žatva řídkého obilí byla také dříve než v jiných letech. Krupobití dokončilo dílo zničujících veder, zvláště na Bíněru, ještě hůře bylo na černodolských polích. První osvěžující deště přišly až kolem 20. srpna, což bylo dobré snad jen pro brambory, po otavě nebylo ani stopy. Kvůli nedostatku krmiva začali lidé rozprodávat dobytek, ale cena masa zůstala stejně vysoká: 1 kg hovězího masa byl za 1,75, 1,80 K. V souvislosti s neúrodou stouply i ceny ostatních potravin a dalších věcí. Drahotou byli nejvíce postiženi učitelé, kterých se ani příliš nedotýkaly národnostní spory, ale zoufali si pro beznadějně vyhlídky na zlepšení materiálních potřeb. Po více než pětiletém dohadování byl díky Nařízení c. a k. okresní školské rady z 25.8.1911 instalován na školní budově hromosvod. Práci provedl zámečník z Vrchlabí pan Karl Wiegner za 145 K.

Ve stejném týdnu byla ve sklepe školy vrstvou betonu zvýšena dlažba, aby mohla lépe odtékat voda.

Školní rok 1911 až 1912

Školní rok byl zahájen **16. září** slavnostní bohoslužbou. **4. října** se zúčastnila školní mládež a učitelé bohoslužby ke svátku Jeho Veličenstva císaře. **18. a 19. října** přijali žáci 2. třídy svátost. **19.11.** se ve farním kostele ve Fořtě konala zádušní mše za zesnulou císařovnu, které se škola také zúčastnila.

V týdnu kolem **10. prosince** uspořádalo vrchlabské Ochotnické divadlo vysoce umělecky zpracovanou hru. Byla to nádherná vánočně slavnostní hra „Hvězda z Betléma“. **13.12.** odpoledne v 6 hodin byla v nezkrácené verzi předvedena i pro žáky. Díky darům pánů Götzla, Hofera a ředitele Hakla mohli i naši žáci prožít tento umělecký zážitek. 47 žáků jelo do Vrchlabí na 2 žebříniácích, které zdarma přistavili pánové Zirm a Rücker. Žáci pak seděli mezi více jak 100 dětmi z okolí na nejlepších místech. Výchovný efekt byl velmi příhodný. Vzorné chování našich žáků bylo ostatními příznivě hodnoceno.

Kolem **6. února** panoval mimořádný a vytrvalý mráz minus 18 stupňů Celsia. **10. února** byla odeslána žádost o povolení paralelní třídy s druhou třídou. Už několik let bylo v této třídě 80 žáků. Proto bylo, na návrh řídicího učitele, na schůzi obecní školské rady dne 27.12.1911 a na schůzi obecního výboru 22.12.1911 ustanoveno odpovídající usnesení. Také farní matrika ve Fořtu vykazovala pro příštích pět let stejný počet dětí a navíc byli ještě přistěhovalci jiné víry. Žádosti bylo vyhověno Výnosem c. a k. zemské školské rady ze dne 21.3.1912, řádek 19437/1. Nová třída byla o prázdninách 1912 zcela moderně zařízená za cca 700 K. Zavedení další třídy navrhoval i c. a k. okresní školní inspektor ve své zprávě o dozoru v naší škole dne 11.12.1911 provedeném od 9 hodin do půl 12.

19.4.1912 byli žáci u zpovědi a den poté u svatého přijímání. **25.4.** se zúčastnili procesí svatého Marka. **13. a 15. května** byli na prosebném procesí. **9. května** byla zkouška z náboženství.

Po dlouhé nemoci, bohužel příliš brzy, zemřel první c. a k. poštovník, bývalý starosta a člen obecní školské rady pan Franz Menschel. Narodil se v Horním Lánově, do naší obce přišel asi před 30 lety a zde získal dům č. 64 (dnes renovovaný a rekonstruovaný dům pana R. Štátného pod současnou hospodou), v němž si otevřel hostinec a hokynářství. Díky své poctivosti, laskavosti a zdatnosti měl značný odbyt, čímž získal okázalý majetek. Několik let vlastnil hospodářství č.63 a v roce 1908 si mohl postavit nový dům č.61 (současná hospoda). Čest jeho památce!

Okresní učitelská konference se konala **6. července** na Střelnici ve Vrchlabí. Částečně se jednalo i o zoufalém boji učitelů za zvýšení platu.

10. a 11. července přijali žáci svátost a **13.7.** byl ukončen školní rok. Školu začalo na začátku roku navštěvovat 123 žáků, na konci jich bylo 125. Všichni byli německé národnosti kromě českých dětí z výměny a katolické víry, až na 2 děti evangelíků.

První část léta až do senoseče byla velmi horká, pak nastaly deště. Sklizeň byla bohatá, sedláci kvůli velkému množství krmiva rozmnožili počty dobytka. Drahota ale zůstávala, obzvlášť ceny masa byly hodně vysoké. Kilo vepřového a telecího masa stálo 2,20 K. Stavby se omezily pouze na zřízení nové učebny.

Čistá, č.p. 64

Školní rok 1912 až 1913

Tento školní rok byl zahájen **14.9.** slavnostní prosebnou mší a zároveň byla otevřena nová třída. Vyučování se provádělo podle plánu pro trojtřídní obecné školy.

Od začátku školního roku byl v naší škole zaměstnán jako provizorní učitel pan Richard Matzer. Narodil se 20.4.1888 v Horní Olešnici jako syn vedoucího školy Josefa Matzera. Tam navštěvoval obecnou školu, pak c. a k. národní gymnasium v Hostinném, kde také maturoval. C. a k. učitelský ústav v Trutnově absolvoval po 4. ročníku a získal vysvědčení způsobilosti pro všeobecné a obecné školy. Před jeho nástupem do zdejší školy působil jako zastupující učitel ve Vrchlabí, Hostinném, Špindlerově Mlýně a Zvičině. V první třídě vyučoval učitel 1.třídy pan Alois Rumler, v druhé provizorní učitel pan Richard Matzer a v třetí řídicí učitel pan W. Fink.

Čistá, č.p. 61, hospoda

4. října se slavil svátek Jeho Veličenstva císaře. **24. října** přijali žáci vyšších tříd svátost. **19. listopadu** se zúčastnila škola smuteční bohoslužby za zesnulou císařovnu Elisabeth. Německý dělnický spolek uspořádal pro děti svých členů, ve spolupráci s učiteli, **15. prosince** vánoční besídku. O vánočních prázdninách se mezi žáky vyskytla epidemie spalniček, proto byla následně školní docházka velmi slabá a 1.třída byla od 6. do 11. ledna uzavřená. Nový žák Josef Exner z domu č.129 zemřel 13. ledna a 16. ledna byl pohřben. Školu na pohřbu zastupoval pan učitel Rumler. **4. dubna** provedl c. a k. okresní školní inspektor pan W. Fink v naší škole od 8:15 do 11:30 důkladnou inspekci. Dopadla uspokojivě.

25. 4. se škola zúčastnila procesí sv. Marka a tří procesí ve dnech 28., 29. a 30. 4. **26. 4.** přijali žáci svátost. Dne **22. a 25. 5.** se škola zúčastnila procesí Božího těla. **5. 6.** ve 3 hodiny odpoledne se konala ve farním kostele ve Fořtu zkouška z náboženství. Ke zkoušce nedošel žák Josef Schneider, který měl nehodu. Kolemjedoucím autem byl odmrštěn na zem a utrpěl těžké zranění. **19. 6.** bylo několik žáků očkováno.

Okresní učitelská konference se konala **5. 7.** Vynikající byly přednášky pana O. Fibingera a pana Heidenreicha o kreslení, také pana Franze Davida o učebních osnovách s novým způsobem vyučování zpěvu dle Battkeho. Tyto přednášky vzbudily zájem učitelského sboru, ale nezmírnily utrpení učitelů jejich nedoceňováním, což je patrné z jejich velice nízkých platů. **8. a 9. 7.** bylo třetí přijímání svátosti a **15. 7.** konec školního roku.

Statistický přehled - na začátku školního roku bylo 132 žáků, na konci 114. Až na české děti z výměny byly všechny německé národnosti a kromě 3 protestantů byly všechny katolické víry.

Školní rok 1913 až 1914

Školní rok byl zahájen **15. 9.** jako obvykle slavnostní bohoslužbou. Stanovený počet žáků pro paralelní třídu byl naplněn, proto bylo možno provizorní třídu ponechat. Ta byla v tomto školním roce vedena jako nástupní třetí třída. 40 žáků první třídy vyučoval pan učitel Alois Rumler, 38 žáků druhé třídy vedl řídící učitel pan Wenzel Fink a 54 žáků třetí třídy měl na starosti pan učitel Richard Matzer. Tak bylo možné ve vyučování splnit nejnovější požadavky učebních osnov.

4. 10. se slavil svátek Jeho Veličenstva císaře obvyklým slavnostním způsobem. **21. a 22. října** přijali žáci svátost. **30. října** byly nové volby zastupitelstva obce, do kterého byl znovu zvolen řídící učitel. Do obecní školské rady byli zvoleni: pan Rudolf Hofer, továrník, jako obecní školní inspektor a pan Johann Schneider, rolník z č. 10. Náhradníky byli zvoleni rolník Josef Erben z č. 29 a obuvník Josef Schubert z č. 70. Zástupce školy je pan řídící učitel Fink, zástupce katolického náboženství pan farář Karl Zieris. **19. 11.** byla zádušní mše za zesnulou císařovnu. **21. 12.** uspořádal pro své děti zdejší dělnický spolek spolu s učiteli vánoční nadílku. Kromě toho byly z nadace chudým dětem rozdány boty.

Je kalendářní rok 1914 nešťastný?

Do dneška 3. 8., kdy byly tyto řádky psány, tomu vše nasvědčovalo. Již 1. ledna, jen co si lidé popřáli štěstí a zdraví, zazněl asi v půl 11 dopoledne požární alarm. Během několika hodin zničil obrovský požár továrnu na lepenku pana továrníka Götzla. Hydranty, resp. náš vodovod zářným způsobem prodělal v tomto dni hrůzy svůj „křest ohněm“. Dnes je ovšem továrna znovu postavena staviteli Robertem Schmultzem a Hansem Brathem z Vrchlaby a je hezčí než předtím.

Světlý okamžik! 1. února byly učitelům zvýšeny platy.

19. 4. ve 14:30h shořel obecní dům z roku 1723 s krásnou lomenicí a staroněmeckým krovem (bohužel není uvedeno čp.) V červnu už ale byl, shora uvedenými staviteli, za 3000 K znovu postaven. Pojistka domu činila pouze 800 K. Na pokrytí stavebních výdajů bylo vypůjčeno z majetku školy 1785 K, které měly být, podle Usnesení ze zasedání obecního výboru ze dne 24. 6. 1914, podle možností vráceny zpět do školní pokladny. **8. 5.** přijali žáci svátost a zúčastnili se všech procesí.

22. 5. provedl c. a k. okresní školní inspektor pan Wenzel Fink v naší škole inspekci. **27. 5.** zemřel v Rudníku penzionovaný, velmi oblíbený farář Anton Pohley, kterému byli zvláště zemědělci velmi vděční. Jeho pohřbu se zúčastnil pan řídící učitel a pan učitel Rumler.

10. 6. podnikli žáci od 4. ročníku školní výlet do Trutnova, kde navštívili výstavu zvířat pana Hagenberka z Hamburгу, velice historického města (pozn. pan Hagenberk byl ve své době velmi známý svým chovem exotických šelem). Žáci byli prohlídkou nadšeni. Obecní školská rada přispěla na výlet 25 K. **12. 6.** bylo více žáků očkováno. Letošní zkouška z náboženství se konala od 3 do 6 hodin v kostele ve Fořtu.

28. 6. byl pro dnešního hrůzy a novou zkouškou našeho dobrého staříckého císaře, který se sotva zotavil z dlouhotrvající vážné nemoci. Následník trůnu a jeho choť byli v Sarajevu zavražděni bezbožným vrahem.

"Následník trůnu arcivévoda Franz Ferdinand a jeho choť zavraždění! Minulou neděli 28. 6. dopoledne se stali, následník trůnu arcivévoda Franz Ferdinand a jeho choť arcivévodkyně z Hohenburgu, oběťmi šíleného úkladu v Sarajevu. Sotva je minula bomba, kterou hodil srbský typograf jménem Cabrinovic, byli, arcivévoda a jeho choť, zastřeleni z revolveru srbským studentem jménem Gavrilo Princip. Je to příšerný zločin, který se stal v zemi teprve nedávno připojené k říši. Jaká bezedná nenávisť, jaké zvrhlé smýšlení, jaký neuvěřitelný cynismus je zapotřebí k takovému rozhodnutí a jednání! Už jen z čistě lidského hlediska je takový čin neslýchaný a žádá si nejpřísnější trest. A náš starý vládce, náš sotva uzdravený monarcha, musel zažít tuto těžkou osudovou ránu. Místo klidu a radosti nové těžké starosti a hluboká bolest. Všechny věrně smýšlející členy našeho spolku spojuje neupřímnější soustrast s rodinou obětí šílené nenávisti a s osvětleným monarchou, který ve svém dlouhém životě musí vytrpět všechny hořkosti, jež mohou člověka potkat."

Vedení Německého zemského učitelského spolku v Čechách.

14. 7. byla od 8:15 do 3 hodin odpoledne okresní učitelská konference s velmi bohatým a zajímavým programem. Naše obec je nyní také připojena na elektrárnu ve východních Čechách. Místní síť a rozvod elektriny do domů byl dokončen na jaře a **6. 7.** se už mohlo svítit. **15. 7.** skončil školní rok. Nastoupilo 132 žáků a ke konci školního roku jich bylo 122. Kromě 4 českých dětí z výměny byly všechny německé národnosti a katolické víry, ovšem mimo 4 děti protestantů.

Letošní žňové vyhlídky jsou pro naši obec velmi dobré. Obilí je výborné kvality, sena a jetele je tolik, že už není místo pro jejich uskladnění. Přesto ale hrozí špatné a těžké časy válka, jejíž rozsah a konec se nedají v současnosti vůbec odhadnout.

Školní rok 1914 až 1915

16. 9. 1914 začal pod vlivem války školní rok. Protože provizorní učitel pan Richard Matzer byl přeložen do Bolkova (Polkendorf), aby tam zastoupil vedoucího školy pana Aloise Jatschkeho, který nastoupil vojenskou službu, bylo vyučování hned od začátku školního roku rozděleno opět mezi dva učitele. Řídící učitel zavedl ve spojené 1. a 2. třídě celodenní vyučování. Učitel 1. třídy měl na starosti 3. třídu. V první třídě bylo 35 žáků stejně jako ve druhé a ve třetí třídě bylo 54 žáků. Řídící učitel byl v tomto školním roce obzvláště přetěžován, proto když vážně onemocněl pan farář, bylo vyučování zkráceno. **4. října** slavila škola slavnostním způsobem svátek císaře a **23. a 24. října** přijali žáci svátost.

Na co koncem školního roku 1913-14 nikdo nechtěl ani pomyslet, se stalo v prvních prázdninových dnech pravdou. **Začala válka** a ve velmi krátkém čase se proměnila ve světový požár. Po prvním válečném roce se vůbec nedal odhadnout její konec.

19. listopadu se všichni zúčastnili smuteční bohoslužby za milovanou zesnulou císařovnu. 23. 11. byla ve škole provedena inspekce.

2. prosince, v rámci „Dne ochrany dětí“ byl volný den. Skromná oslava, zahájená řídícím učitelem, byla zkrášlena vlasteneckými básněmi i písněmi. Žáci věnovali na podporu válečných sirotků obnos 35 K 50 h. Ten byl odevzdán německé zemské komisi pro ochranu dětí a péče o mládež. Letošní vánoční nadílka se musela omezit na obvyklé rozdávání bot a holínek nejchudším žákům 12 párů.

15. 1. 1915 narukoval do Kadaně pan učitel Richard Matzer jako dobrovolník k c. a k. inf. reg. č. 74. **Od 1. do 4. března** měla spojená 1. a 2. třída volno kvůli všeobecnému shromažďování zásob, což prováděl řídící učitel se starostou Rückerem. 14. a 15. 5. přijímali žáci svátost, všech předepsaných procesí se i letos zúčastňovali. **Od 26. 5. do 29. 5.** bylo opět školní volno kvůli opětovnému příjmu zásob a zhotovení statistiky setby. Při znovudobytí Lvova (Lembergu), se **23. 6.** konala školní oslava, na které řídící učitel vysvětlil dětem význam tohoto pamětihodného dne.

13. 6. vydala obec lístky na chléb kvůli regulaci místního prodeje chleba. 13. a 14. 7. přijali žáci potřeť svátost a **15. 7.** byl válečný školní rok 1914-15, rok vážné a tvrdé práce, ukončen. S uspokojením se dá konstatovat, že přes všechny obtíže se podařilo dosáhnout učebního cíle. Co škola a žáci v tomto roce vykonali pro válečnou pomoc se uvádí později.

Na začátku školního roku bylo 129 žáků, na konci 103. 2 děti byly české národnosti, ostatní německé stejně tak katolické víry kromě 4 evangelíků.

Školní rok 1915 až 1916

Druhý válečný rok začal 15. 9. 1915 slavnostní bohoslužbou. Protože nebyla náhrada za pana učitele Aloise Rumlera, který 16. 8. 1915 narukoval do války, bylo v naší škole až do 11. listopadu polodenní vyučování. **4. října** jsme oslavovali svátek našeho drahého císaře.

12. října přijali žáci svátost. **14. 10.** se na výzvu c. a k. okresního hejtmána ve Vrchlabí konal úřední den na podporu III. válečné půjčky. Žáci naší školy prostřednictvím pana řídícího učitele přispěli 1000 K a obec 50.000 K. **11. listopadu** nastoupil do naší školy provizorní učitel z chotěvické školy pan Hermann Burkert, narozený v Dolním Lánově. Jako nástupce po panu učiteli A. Rumlerovi převzal vyučování ve 2. třídě. Od toho dne bylo vyučování opět prováděno podle učebních osnov pro dvoutřídní školy.

19. 11. se škola zúčastnila smuteční mše za zesnulou císařovnu Elisabeth.

2. prosince na „Den ochrany dětí“ se konala v první třídě oslava, na kterou přišli i místní obyvatelé. Úvodního slova se ujal pan učitel Burkert, pak se přednášely básně a písně, což sklídilo velký obdiv a pochvalu. Výnos sbírky činil 59 K 36 h. **6. a 7. 12.** byla provedena revize zásob. Letošní inspekci vykonal c. a k. okresní školní inspektor **8. dubna 1916** od 1 do 3 hodin odpoledne. V dubnu byli učitelé zproštěni vojenské služby přezkoušení z domobrany. Tomuto se také 13. dubna 1916 podrobil řídící učitel u c. a k. okresního domobraneckého komanda v Jičíně. I letos se škola zúčastnila procesí sv. Marka a všech následujících. **1. května** byl zaveden letní čas, aby se ušetřila elektřina, což znamenalo, že na všech hodinách byl čas posunutý o jednu hodinu dopředu. Nepříznivý vliv na vyučování nebyl shledán. **Od 1. do 6. května** byl nařízen „Týden Červeného kříže“. V neděli **7. května** šlo 8 větších školaček dům od domu a vybralo pro Červený kříž obnos 190 K 30 h.

6. května byl opět ve Vrchlabí úřední den na podporu IV. válečné půjčky. I náš učitelský sbor se ho zúčastnil s příspěvkem žáků ve výši 700 K a částkou obce 50.000 K. **25. května** odvolala c. a k. okresní školská rada svého předsedu c. a k. okresního hejtmána pana Johanna Sigla, který v našem okrese působil 12 let. Byl převelen do vedení c. a k. okresního hejtmánství v Ústí nad Labem. Na jeho místo jako správce úřadu nastoupil dosavadní vrchní komisař z Ústí nad Labem pan Hans Jellinek.

MOUKA
Z MĚST. APROVISACE

Jelikož v tomto týdnu nebude
městské aprovisaci od Váleč-
:: něho obilního ústavu již ::

**ŽÁDNÁ MOUKA DODÁNA,
NEMŮŽE SE TAKÉ NÁSLEDKEM
TOHO ŽÁDNÝ PRODEJ KONATI**

Další prodej mouky bude opět
zahájen teprve **V pondělí**
odpo. o 2. hodině.

Aby chlebové lístky tohoto týdne nepropadly, budou v prodej-
nách měst. aprovisace prodávány poukázky na mouku ještě zitra

V SOBOTU 11. PROSINCE 1915.

Zakoupené již poukázky zůstávají
do pondělka v platnosti. //

V PLZNI, DNE 10. PROSINCE 1915.

MĚSTSKÝ APROV. REFERAT.

Od 29.5. do 2.6. byl proveden přesný přehled ploch na setbu. Velmi rozsáhlé práce se ujal řídící učitel. V této době bylo v naší obci i v sousedství vykoupeno obchodníky velmi mnoho dobytka. K hromadnému prodeji přispěl jak opravdový, tak i předstíraný nedostatek krmiva, ale v mnoha případech lákaly k prodeji neobvykle vysoké ceny. Za kilo živé váhy u mladého kusu se platily 3 K, u staršího až 3,80 K. Odvedeno bylo, bohužel, mnoho nádherných kusů dobytka a i malý obchodník se stal bohatcem. 8.6. byla zkouška z náboženství, konala se v 3 ve farním kostele ve Fořtu. 12.7. přijali žáci svátost. 15.7. byl školní rok slavnostní bohoslužbou ukončen.

Počáteční počet dětí na začátku byl 120, na konci 112. Všechny, bez 3 českých z výměny, byly německé národnosti. Katolického vyznání byly také všechny až na 3 evangelíky.

Školní rok 1916 až 1917

Třetí válečný rok začal 16.9. slavnostní bohoslužbou. Zavedený letní čas byl od 1. října zrušen úředním nařízením. Velmi se osvědčil a na žácích nezanechal žádné nepříznivé následky.

Od 4. do 8. října v „týdnu obětí“ provedlo 6 děvčat druhé třídy sbírku pro péči o mládež ve válečném čase. Obnos činil 134 K 30 h.

17. a 18. října přijali žáci 2. třídy svátost. **9.11.** byl nařízen soupis brambor a sena. Sklizeň brambor byla velmi nízká.

Franz Josef I.

CÍSAŘ MRTVÝ!

21.11. večer v 9 hodin a 5 minut

skonal v Schönbrunnu náš milovaný starý vládce Franz Josef I.

Jistě každý Rakušan cítil v těchto smutných dnech hluboké pohnutí pro zemřelého vládce, kterému nebylo dopřáno oslavit 68. rok své vlády.

Bylo mu 86 let 3 měsíce a 3 dny, když ho z jeho dráhy pracovitěho života vyrvala smrt. Nikdo nevěděl lépe než on, co znamenají slova básníka „Těžko se odpočívá hlavě, kterou tíží koruna“. Veliký stál jako regent na rakouském trůně, jako člověk stál na vrcholu lidstva.

„U Tvé rakve v hluboké úctě a vděčnosti slibujeme lásku a neotřesitelnou věrnost Tvému hrdinskému následníkovi císaři Karlu I. a jeho choti císařovně Zitě, kteří nastoupili v jednom dni na rakouský trůn. Bože zachovej, bože ochraňuj našeho císaře pána a naši zemi!“

1. prosince bylo ve farním kostele ve Fořtu slouženo rekviem za zemřelého císaře.

2. 12. činila sbírka pro ochranu mládeže 29 K. Po znovudobytí Bukurešti (5.12.) byl 9. prosinec volným dnem. Stejný den přišla zpráva o povýšení učitele R. Matzera na poručíka.

19. a 20. ledna zuřil hrozný orkán, který způsobil v lesích velké škody a poničil mnoho střech.

28. ledna zemřel nečekaně v jednom vídeňském sanatoriu opravdový přítel učitelů a školy, vzácný člověk, pan továrník **Richard Götzl**. Čest jeho památce!

V lednu byl učitel 1. třídy pan Alois Rumler povýšen na praporčíka domobrany. **22. až 24. února** proběhla revize zásob, při které asistovalo 6 vojáků. Přinesla však malý výsledek. **10.-22.4.** byla druhá kontrola všech učitelů zproštěných vojenské služby.

16.4. byl opět zaveden letní čas. Ve stejný den odešel pan učitel Hermann Burkert z naší školy, aby nastoupil na nové místo v Rudníku. Jeho odchodem ztratila naše škola velmi zdatného učitele. Jeho nástupce, za narukovaného učitele 1. třídy Aloise Rumlera, se stal Johann Rumler, provizorní učitel ze školy v Hořejším Vrchlabí. Narodil se 16.5.1895 ve Svobodě (Freiheit), kde také navštěvoval obecnou školu, pokračoval v měšťanské škole v Maršově IV. (Marsdorf) a učitelský ústav vystudoval v Trutnově. Před svým nástupem do zdejší školy působil ve školách ve Vrchlabí, Hořejším Vrchlabí a Rokytnici.

Letos se žáci opět zúčastnili všech procesí. **27. 4.** se slavil svátek naší císařovny Zity. **30.4.** provedl c. a k. okresní školní inspektor inspekci v obou třídách, a to v době od půl deváté do půl dvanácté.

1.5. byl náš c. a k. okresní školní inspektor za své vynikající zásluhy vyznamenán titulem „císařský rada“. **12.5.** na okresní učitelské konferenci přednesl pan řídící učitel Nagel blahopřání učitelského sboru celého okresu. **13.5.** přijali žáci svátost a **21.5.** se konala zkouška z náboženství.

Koncem června proběhla VI. válečná půjčka do které Čistá přispěla 150.000 korunami. Od **26.6. do 12.7.** prováděl řídící učitel soupis osetých ploch. Zaseto bylo žito, pšenice, ječmen a brambory. (pozn. *konkrétní množství hektarů není dopsáno*)

12. a 13.7. přijali žáci naposledy v tomto roce svátost. **15.7.** byl školní rok ukončen slavnostní děkovnou bohoslužbou.

28.6. se na svém zasedání ustavila nová c. a k. okresní školská rada. Jejími členy jsou: pan Hans Jellinek, c. a k. správce úřadu, pan Wenzel Fink, c. a k. okresní školní inspektor, pan farář Proschwitzer, děkan z Vrchlabí, pan Hermann Steckert, evangelický farář z Rudníku, pan Anton Nagel, řídící učitel z Čermné, pan Hermann Köhler, okresní školní ředitel z Dolní Rokytnice, pan Otto Ehinger, továrník z Horního Lánova, pan Franz Kluge, majitel panství Rudník, pan Robert Stumpe, továrník z Rokytna, pan Johann Rolf, majitel pozemku Vidochova, pan dr. Hubert Schrimpl, starosta Vrchlabí, pan Adalbert Ehinger, továrník z Vrchlabí, pan Heinrich Schwarz, starosta Hostinného, pan Franz Baschant, okresní školní inspektor z Jilemnice.

V lednu a začátkem února panoval velmi silný mráz minus 20 stupňů Celsia. Na začátku května nastalo velké a dlouhotrvající sucho, vydrželo ještě 3 týdny po senoseči. Způsobilo značný nedostatek krmiva a zničilo letní obilí. Tak jako lidé ve městech nesli těžké důsledky války, tak i v naší zemědělské vesnici se projevil nedostatek potravin. Zvláště na jaře velmi chyběly brambory. Starosti měli hlavně ti, kteří si nemohli sami něco vypěstovat. Dělníci a zaměstnanci se stálým platem nesli tento hořký úděl nejhůře, protože jejich příjmy jim neumožnily obstarat si základní životní potřeby. Naproti tomu příjmy sedláků, díky velkým ziskům, dosahovaly vrcholu. I u nás se v jarních měsících zaplatilo za 5 kg brambor až 3 K. Nesmírně vzrostly ceny dobytka. Střední kráva stála 1.500 K i více. Akce vlády „nouzový stav“ nařízená na porážku dobytka, přinesla chudým přece jen malou pomoc. Dostali 1 kilo masa za 3 K 20 h, na osobu to bylo půl kila hovězího na 14 dní.

Na začátku školního roku navštěvovalo školu 102 žáků, na konci jich bylo 94. Všichni byli německé národnosti, 99 katol. a 3 evangel. víry.

Školní rok 1917 až 1918

Školní rok byl zahájen **15.9.** slavnostní bohoslužbou.

Dle Výnosu c. a k. okresní školské rady ze dne 25.9.1917, číslo 2945, byla kvůli poklesu počtu žáků zrušena paralelní třída a její učitel pan Richard Matzer byl přeložen do Vidochova (Výnos c. a k. okresní školské rady ze dne 25.9.1917, číslo 2955). Pan Matzer byl velmi zdatný a pilný spolupracovník a v současné době bojuje jako poručík na italské frontě. Skupinové vyučování evangelického náboženství měl převzít duchovní správce z Lánova pan Heinrich Zinecker. Protože však byl povolán, zůstalo vše jako doposud.

12. a 13.10. přijali žáci svátost. **20. 10.** byla za pomoci žáků uspořádána válečná sbírka prádla, posbíralo se 39 kg různého prádla. **31.10.** musel také narukovat zastupující učitel pan Josef Rumler. Protože za něj nebyla žádná náhrada, výuku po celý školní rok prováděl řídící učitel v polodenním vyučování. **2.12.** v „Den ochrany mládeže“ proběhla

peněžní sbírka, která vynesla 69 K, obnos byl odveden Spolku pro ochranu dětí. **15.12.** byl řídící učitel činný jako zajišťovatel VII. válečné sbírky. Sehnal 42.000 K, obec přispěla 100.000 K.

11. a 12. ledna byla taková vánice, že doprava a pošta na několik dní vázla. **18.3.** provedl pan c. a k. okresní školní inspektor v naší škole inspekci. **18. a 19.4.** přijali podruhé žáci svátost. **27.4.** se slavil svátek a 85. narozeniny Jejího Veličenstva císařovny.

Všechna jarní církevní procesí byla žáky navštěvována. Po tom, co žáci 8. a 9.7. přijali potřetí svátost, byl školní rok **13.7.** slavnostní bohoslužbou ukončen. Přes celoroční polodenní vyučování byl v hlavních předmětech učební cíl splněn. Školu začalo v září navštěvovat 102 žáků, na konci jich bylo 94. Všichni byli německé národnosti a katolické víry, kromě 3

Sklizeň obilí na podzim 1917 nebyla dobrá, zato sklizeň brambor byla výborná. Od jara 1918 byly možnosti obživy velmi znepokojivé.

V červnu a v červenci vyšla na osobu jen čtvrtka chleba na týden, kvůli obsahu neznámých náhražek byl skoro nepoživatelný. Přesto stál v červenci pecen chleba 4 K. Cena mouky se „nepřímou cestou“ zvýšila na 25 K za 1 kg. Sedláci byli se svými zásobami také u konce. Proto mnozí obyvatelé okresu houfně odcházeli do Čech, kde však byli českými sedláky nestoudně využíváni. Zpočátku dostali „chamtivci“ za kilo mouky 20–25 K ve zlatě, později ji dávali pouze výměnou za oblečení, prádlo, zlaté věci nebo zbraně. *Kolega mi vyprávěl o jedné paní z libereckého kraje, která dostala za 3 metry jemné předválečné látky v ceně 450 K pouze 5 kg chleba a 3 kg mouky.* Takové případy byly běžné.

Za peníze a dobré slovo se jen zřídka něco dostalo, každý řemeslník chtěl za svou práci pouze potraviny. Úřední ceny byly jen na papíře. Ceny dobytka se „pod rukou“ zvýšily až na 9 K za kilo živé váhy u telat, u skotu na 6 K a u prasat na 4 K. Za kilo cukru se zaplatí 20 K, za kilo medu 30–40 K. Máslo je pro místní zákazníky za korunu a více, jeden pár obyčejných bot stojí přes 150 K. To jsou ceny v současnosti běžné všude.

Kdo nemá peníze, a to jsou především učitelé a část dělníků, musí hladovět. K tomu přibude ještě nouze o dřevo a uhlí. Měkké dřevo na otop přijde na 35 až 40 K za kubický metr. Každý, kdo potřebuje dřevo, si ho musí v lese sám obstarat a tak se často stává, že učitelé, různí zaměstnanci i dobře situovaní lidé putují s pilou a sekerou do panských lesů.

Bože dej brzký mír!